

**T.C. İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ**

**DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ
WORKING PAPER SERIES**

Tartışma Metinleri

WPS NO/ 114/ 2017-06

EVLİ ÇİFTLERDE BAĞLANMA STİLLERİ VE İLİŞKİ İSTİKRARI

Kübra Nur UZUN*

*kubraslann@gmail.com İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi.

Özet

Bu araştırma, evli bireylerin sahip oldukları bağlanma stilleri ile ilişki istikrarları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın örnekleminde seksen beş kadın, seksen beş erkek, toplam yüz yetmiş katılımcı bulunmaktadır. Araştırmanın verileri tüm katılımcılardan Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri, İlişki İstikrarı Ölçeği ve araştırmacıların hazırlamış olduğu Demografik Bilgi Formu uygulanarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda; ilişki doyumu yaş, flört süresi, evlilik süresi arttıkça azalmakta, çocuk sayısı arttıkça artıyor olmakla birlikte güvenli ve korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin ilişki doyumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İkinci olarak ilişkiye alternatif durumların ortaya çıkması çocuk sayısının artışı ile azalmakla birlikte evlilik ve nişanlılık sürelerinin uzun olması çiftlerin seçenekleri değerlendirme ihtimallerini artırmaktadır. Güvenli ve korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin bu alt ölçekten aldıkları puan diğer iki bağlanma stiline göre düşüktür. Son olarak; ilişki istikrarı flört ve evlilik süreleri arttıkça azalırken, nişanlılık süresi uzadıkça artmaktadır. Güvenli ve korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin ilişki istikrarı puanları yüksek elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Bağlanma Stilleri, İlişki İstikrarı.

Abstract

This research aims at examining body perceptions and the levels of depression and social appearance anxiety of adolescent disabled and able-bodied individuals. The sample group of this research consists of ninety participants, forty-five of which are disabled individuals while the other forty-five are able bodied. The data of the research has been acquired through the Beck Depression Scale, Social Appearance Anxiety Scale and Body Image Perception Scale. The results indicate that while the age, period of flirt, period of marriage are increase, then satisfaction decreases; while number of the children increase then satisfaction also increases. Also securely and fearful attachment style have high satisfaction. Secondly, while number of children increase consedering about alternatives decrease. However while period of marriage and engagement increase also consedering about alternatives increase securely and fearful attachment style have lower score of this subscale. Lastly, relationship stability decreases when flirt and marriage period are getting longer. But it increases when engagement period increases. Securely and fearful attachment style have high score of relationship stability.

Key Words: Marriage, Attachment Styles, Relationship Stability .

Giriş

Yakın ilişkiler kişilerin kendilerini ifade ederken başvurdukları önemli yaşantılardır. Hayatımızı keyifle sürdürülebilir bir konuma taşıyan yakın ilişkiler aile, arkadaşlık ve elbette ki romantik ilişkilerdir. Romantik ilişkinin yeri diğerlerine nazaran farklıdır. Büyükşahin'in 2006'da ifade ettiğine göre, kişiler kendilerine duygusal yakınlık seviyesini bulmak için sorulan sorulara, kişilerin yarısına yakını romantik ilişkilerinin en yakın ilişki olduğunu belirtmişlerdir.

Gerek teorik araştırmalara dayanarak gerek pratikteki gözlemlerimizi dikkate alarak romantik ilişkinin bireyin hayatında önemli bir yeri olduğunu söyleyebiliriz. Aşk duygusunun sone ermesi ile evliliklerinden duygusal mana da koptuğuna şahit olmaktayız. Peki neden bazı ilişkiler yıllar boyu istikrarla sürürken bazıları ayrılıkla neticelenmektedir? Halat'ın (2009) aktardığına göre Locke ve Wallace gibi araştırmacılar evliliğin sürekliliğini araştırmak için romantizmden ziyade karşılıklı doyum ve ilişki istikrarına yönelmişlerdir.

Karşılıklı bağımlılık kuramından esinlenerek geliştirdiği Yatırım Modeli ile Rusbult (1983), neden bazı ilişkilerin devam ettiğini ve bazılarının ayrılıkla sonuçlandığını romantik ilişkilerde bağlanım ve istikrar kavramlarını kullanarak açıklamaya çalışmıştır. Bu çalışmanın temel amacı da, evli çiftlerin sahip oldukları bağlanma stilleri ile ilişki istikrarı arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Bowlby'nin (2005), bağlanmanın yakın ilişkilerimizin de temelini oluşturabilecek nitelikte olduğunu vurgulamaktadır. Bağlanma kuramının, yalnızca romantik ilişkileri için değil, diğer tüm yakın ilişkilerin de nasıl başladığını, nasıl yol kat ettiğini ve de nasıl bittiğini açıklayan bir teorisinin olduğu kabul edilmektedir (Hazan ve Shaver, 1987). Çocuklar bağlanma nesnelere temel manada sevgi ve güven almak isterler ve bu durum yetişkinler için de geçerli olup, yetişkinlerde ilişkilerinde bu ihtiyaçlarının giderilip giderilmediğine bakmaktadır (Fraley ve Shaver, 2000). Bugüne dek yürütülen birçok araştırma, kişilerin sahip oldukları bağlanma stillerinin güncel romantik ilişkilerini etkilediği sonucuna ulaşmıştır (Feeney, 1999; Wolters, Edwards, Benton ve Karandashev, 2012; Büyükşahin, 2006).

Bartholomew ve Horowitz (1991) yetişkin bağlanmasını sınıflandırmıştır. Her bireyin sahip olduğu zihinsel modeller Bowlby'ye (1982), göre bağlanma yaşantıları özelinde şekillenir. Bunlar: (a) bağlanma figürünün genel manada korunma ve destek veren biri olarak algılanıp algılanmadığı; (b) kişinin kendisini başkaları, özellikle de bağlanma figürü tarafından yardıma değer birisi olarak görüp görmediğidir. Bu bilgiyi dikkate alan Bartholomew ve Horowitz

(1991) bağlanma stillerini benlik ve başkaları modelinin belirlediğini ileri sürmüştür. Bireyin, diğerler insanların tasdiklemesinden ayrı olarak kendini var kılabilmesi, sevilebilir biri olduğuna dair fikri ve sahip olduğu özsaygısı olumlu benlik modelini tanımlar. Olumsuz benlik modelinde ise düşük özsaygı ve başkalarından onay alma isteği vardır. Olumlu başkaları modelinde ise kişi kendisi için önemli olan kişilere ulaşabilirliği ve onlara güven duymasını pozitif tanımlar ve aynı zamanda onlardan yakın ve de destek isteme davranışlarının pozitif yönde şekillenmektedir. Başkaları modeli olumsuz olduğu takdirde kişi diğerleriyle yakın ilişkiler kurmaktan kaçınır, sosyal destek almak ve vermek hususunda kayıtsız tavırlar sergiler ayrıca ilişkilerde olumsuz beklentileri sahiptir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bu bilgiler doğrultusunda güvenli, saplantılı, kayıtsız ve korkulu olmak üzere bağlanma sınıflaması yapılmıştır.

Güvenli bağlanma biçimi: Olumlu benlik ve başkaları modellerinden meydana gelir. Bu doğrultuda güvenli bağlanma stiline sahip kişiler kendisini sevilebilir hissederler. Olumlu benlik duygularını başkalarının güvenilir, destekleyici ve iyi niyetli olduklarına dair olumlu beklentileri ile birleştirirler.

Saplantılı bağlanma biçimi: Olumsuz benlik modeli ile olumlu başkaları modelinin bir araya gelmesi sonucu oluşmaktadır. Saplantılı bağlanmaya sahip bireyler, kendini değersiz hissetme veya sevmeye layık görmeme eğilimindedirler. Ayrıca başkalarına ilişkin olumlu değerlendirmelere sahiptirler. Bu nedenle saplantılı bağlanan kişiler yakın ilişkilerde kendini doğrulama ya da kanıtlama eğilimi gösterirler (Akt. Bahadır, 2006).

Kayıtsız bağlanma biçimi: Benlik modeli olumlu ancak başkaları modeli olumsuzdur. Başkalarına karşı olumsuz tavır ve tutumlar içindeyken kendilerini önemseyerek değerli görürler. Bu kişiler bağımsızlığa önem verirler. Başkalarına duyulan ihtiyacı ve yakın ilişkilerin kıymetini reddederler (Bahadır, 2006).

Korkulu bağlanma biçimi: Bu bağlanma stiline sahip bireylerin hem kendilik hem de başkaları modeli olumsuzdur. Değersizlik duyguları içinde birey kendini başkalarının sevgisine ve desteğine layık görmez; başkalarını da reddedici ve güvenilmez olarak değerlendirir (Bahadır, 2006).

Yatırım modeli, yakın ilişkilerin inşa edilmesi, devamının sağlanması ve bitirilmesini açıklamak amacıyla geliştirilen ve sosyal mübadele kavramlarını içeren Karşılıklı Bağımlılık Kuramının bir uzantısıdır. Ancak Karşılıklı Bağımlılık Kuramının kavramları olan doyum ve seçeneklerin niteliğine ek olarak Rusbult, yatırımın büyüklüğü kavramının da ilişkinin sürdürülmesinde çok önemli olduğunu vurgulamıştır (Büyükşahin, 2006).

Yatırım modeline göre kişinin bağlanım seviyesi şu üç değişkenin kendi aralarındaki ilişkileri doğrultusunda belirlenmektedir: doyum düzeyi, seçeneklerin niteliği, yatırım miktarı. Bu değişkenlerin belirleyicisi ise, kişinin, ilişkisinden edindiği ödüller ve ilişkisinin sebep olduğu bedellere dair öznel değerlendirmesidir. Ödüller, algılanan pozitif sonuçları kapsamaktadır. Ödüller, mutlu anılar, paylaşılan kaynaklar ve ortak ilgiler gibi genel olarak algılanan pozitif Bedeller ise, algılanan negatif sonuçları kapsamaktadır (Halat, 2009).

Doyum değişkeni, bireyin sahip olduğu ilişkinin bireyin ihtiyaçlarını karşılamaından etkilenir. Kişinin ilişkisine dair algıladığı ödüller yüksekse ilişkisinden de doyum almakla birlikte ilişkiye dair algıladığı bedeller düşükse, daha fazla doyum elde edilecektir. (Büyükşahin, 2006).

Seçeneklerin niteliği, kişinin mevcut ilişkisini kıyaslayabileceği en cazip alternatife duyduğu çekimi ifade etmektedir. Seçenekler, başka bir olası ilişki, vakti bireysel aktivitelerle değerlendirmek, arkadaş veya aile ile zaman geçirmek, ya da işle ilgilenmek olabilir (Rusbult, Martz ve Agnew, 1998).

Yatırım Modeli'ne göre yatırım miktarı ilişkide kalmayı belirleyen bir başka değişkendir. Yatırım miktarı, kişilerin ilişkilerine bağladıkları kaynakları ifade eder. Bu kaynaklar ilişki bitişi ile birlikte ortadan kalkacak ya da değerlerini yitireceklerdir (Rusbult, Martz ve Agnew, 1998). İlişkiye yapılan yatırımlar içsel ve dışsal olmak üzere iki kategoride incelenebilir. İçsel yatırımlar, direkt ilişkiye yapılan yatırımlardır. Örneğin kişinin ilişkisi için mücadele etmesi, ilişki için vakit harcaması, yahut partneri ile duygusal yakınlıkta bulunmasıdır. Dışsal yatırımlar ise ilişkiyle sonradan ilişkili hale gelen kaynaklardır. Örneğin, ortak sosyal çevre, çocuklar, paylaşılan etkinlikler, e paylaşılan maddi varlıklar gibi (Halat, 2009).

2. Yöntem

2.1. Katılımcılar

Örnekleme İstanbul ve Ankara ilinde yaşayan kolayda örnekleme yöntemi ile tespit edilen 170 yetişkinden oluşmaktadır. Kolayda örnekleme yapılmasının maksadı, kolayca erişilebilir kişilerin seçilmesiyle örneklemin oluşturulmasıdır. Seçilen örneklemin evreni temsil etmesi gerektiği dikkate alınarak mümkün olduğunca değişik sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik düzeydeki şahıslarla çalışılmıştır. Araştırmaya bu çalışmaya kendi rızasıyla katılmayı kabul eden, araştırmacının ulaşabildiği herkes dâhil edilmiştir. Katılımcılardan kimlik bilgileri istenmemiştir. Araştırmanın yapılma maksadı ve ilerleyen zamanlarda diğer bilimsel çalışmalarda kullanılabileceği bilgisi paylaşılmıştır. Verilen ölçekleri doldurmanın ne kadar süre alacağı araştırmacı tarafından sözlü olarak bildirilmiştir. Kişilere sırasıyla demografik bilgi formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri ve İlişki İstikrarı Ölçeği doldurulmak üzere elden teslim edilmiştir. Ölçekler öz-bildirim türünde olduğundan katılımcıların tek başına doldurmaları istenmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla, Demografik Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri ve İlişki İstikrarı Ölçeği kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Bu formda katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi gibi demografik bilgilerini edinmeye yönelik soruları yanıtlamaları istenmiştir. Bu sorulara ek olarak katılımcılara ilişki istikrarı ve bağlanma stilleri ile ilişkili olduğu düşünülen, kaç çocuk sahibi oldukları, evde kimlerle yaşadıkları, evlilik şekilleri ve yapmış oldukları evlilik sayıları hakkında da sorular yöneltilmiştir.

İlişki İstikrarı Ölçeği: İlişki İstikrarı Ölçeği, 1998 yılında Rusbult, Martz ve Agnew tarafından romantik ilişkilerin seyrini saptamak adına geliştirilmiştir. Bireylerin ilişkiye yaptıkları yatırımı, başka bir partnerle olmanın avantaj ve dezavantajlarını, ilişkiden sağladıkları doyumunu ve de bağlanımı ölçmeyi amaçlamışlardır. Ölçek *ilişki doyumunu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme* olmak üzere üç alt ölçekten oluşmaktadır (Rusbult, 2003). Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) romantik ilişkide olan duygusal 325 kişi ile gerçekleştirdiği çalışma ile ölçeğin Türkiye geçerlik ve güvenirlik çalışmasını yapmışlardır.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri – II: Brennan ve arkadaşları tarafından geliştirilen YİYE, bağlanmada temel iki boyut olan yakın ilişkilerde yaşanan kaygı ve başkalarından kaçınmayı ölçmeyi amaçlamaktadır (Akt. Işınsoy, 2003). Brennan ve arkadaşları dört bağlanma stiline iki boyut üzerinde yapılan küme analizi yöntemi ile oluşturulmasını önermişlerdir. Bu analizde her iki boyuttan da düşük puan alanlar güvenli, her iki boyuttan da yüksek puan alanlar korkulu, kaygı boyutundan yüksek kaçınma boyutundan düşük puan alanlar saplantılı ve kaygı boyutundan düşük kaçınma boyutundan yüksek puan alanlar kayıtsız bağlanma stili içinde sınıflandırılmaktadır (Taycan ve Kuruoğlu, 2014).

3. İşlem

Uygulama sırasında, araştırma ölçeklerinin tamamı katılımcılar ile yüz yüze, bireysel olarak uygulanmıştır. Tüm ölçekler katılımcılara peş peşe uygulanmıştır. Araştırma ölçeklerinden elde edilen verilerin analizi SPSS 24 istatistik programı ile yapılmıştır.

4. Bulgular

4.1. Bağlanma Stilleri ile Demografik Değişkenlerin Karşılaştırılması

Bağlanma stilleri ile demografik değişkenler arasındaki ilişkinin gösterildiği korelasyon tablosuna göre sadece kayıtsız bağlanma stili ve nişanlılık süresi arasında anlamlı negatif yönlü ilişki vardır, $r(168)=.22, p<.05$. Ayrıca güvenli bağlanma stili boyutu ile nişanlılık süresi arasında anlamlı negatif yönlü ilişki vardır, $r(168)=.2, p<.05$. Diğer boyutlar ve demografik değişkenler arasında .05 anlamlılık düzeyine göre anlamlı ilişki belirlenmemiştir.

4.2. İlişki İstikrarı Ölçeğinin Alt Boyutları ile Demografik Değişkenlerin Karşılaştırılması

Gerçekleştirilen Pearson korelasyon analizine göre, ilişki doyumu ile kişilerin çocuk sayıları arasında düşük düzeyde pozitif, $r(168)=.16, p<.05$, seçeneklerin niteliğini değerlendirme ile kişilerin çocuk sayıları arasında düşük düzeyde negatif $r(168)=.21, p<.01$, ve ilişki yatırımı ile kişilerin nişanlılık süresi arasında düşük düzeyde pozitif $r(168)=.26, p<.01$, yönlü anlamlı ilişki vardır.

4.3. İlişki Doyumunu Yordayan Değişkenler

Cinsiyet, yaş ve çocuk sayısı birlikte, kişilerin ilişki doyumu boyutunun %6'sını ($F=3,200, p<.05$) açıklamaktadır. Çalışmanın bağımlı değişkeni olan ilişki doyumuna yaş ve çocuk

sayısının anlamlı bir etkisinin olmasına rağmen cinsiyetin anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Modele göre yaşın artması kişilerin ilişki doyumlarını azaltırken, çocuk sayısının artması kişilerin ilişki doyumlarını artırmaktadır.

Kişilerin ilişki doyumlarını yordayan değişkenlerin hangileri olduğunu tespit etmek için yapılan hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. İlişki doyumunu yordayan değişkenleri saptamak amacıyla denkleme önce dördümlü bağlama stillerinden güvenli değişkeni alınmıştır. Güvenli değişkeninin açıkladığı toplam varyans %15,1'dir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=30,804$; s.d.=1-166; $p<0,05$). Daha sonra ikinci blokta korkulu değişkeni eklendiğinde açıklanan toplam varyans %37,8'e yükselmiştir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=51,814$; s.d.=2-165; $p<0,05$). Üçüncü blokta güvenli ve korkulu değişkene kayıtsızlık değişkeni eklenmiştir. Bu üç değişkenin açıkladığı toplam varyans %37,5'tir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=34,413$; s.d.=3-164; $p<0,05$). Son blokta saplantı değişkeni de eklendikten sonra açıklanan toplam varyans %39 olmuştur ve bu anlamlı bir değerdir ($F=27,679$; s.d.=4-163; $p<0,05$).

Ardından ikinci analizde ilişki doyumunu yordayan değişkenleri saptamak amacıyla denkleme önce dördümlü bağlama stilleri alınmıştır. Güvenli, kayıtsız, saplantılı değişkeninin açıkladığı toplam varyans %36,4'dür ve bu anlamlı bir değerdir ($F=9,005$; s.d.=3-39; $p<0,05$). Daha sonra ikinci blokta beraberlik süreleri eklendiğinde açıklanan toplam varyans %45,6'dır ve bu anlamlı bir değerdir ($F=6,029$; s.d.=7-35; $p<0,05$). Üçüncü blokta cinsiyet, çocuk sayısı ve evlilik değişkeni eklenmiştir. Bu üç değişkenin açıkladığı toplam varyans %44,5'dir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=4,385$; s.d.=10-32; $p<0,05$).

4.4. Seçeneklerin Niteliğinin Değerlendirilmesini Yordayan Değişkenler

Cinsiyet, yaş ve çocuk sayısı birlikte, kişilerin ilişki istikrarının seçeneklerin niteliğini değerlendirme boyutunun yaklaşık %7'ini ($F=3,456$ $p<0,05$) açıklamaktadır. Çalışmanın bağımlı değişkeni olan seçeneklerin niteliğini değerlendirmeye çocuk sayısının anlamlı bir etkisinin olmasına rağmen cinsiyet ve yaşın anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Modele göre çocuk sayısının artması kişilerin seçeneklerin niteliğini değerlendirmelerini olumsuz olarak etkilemektedir.

Tabloda görüldüğü gibi **seçeneklerin niteliğini değerlendirmeyi** yordayan değişkenleri saptamak amacıyla denkleme önce dördümlü bağlama stillerinden güvenli değişkeni alınmıştır. Güvenli değişkeninin açıkladığı toplam varyans %6,7'dir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=13,041$; s.d.=1-166; $p<0,05$). Daha sonra ikinci blokta korkulu değişkeni eklendiğinde

açıklanan toplam varyans %11'e yükselmiştir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=11,322$; s.d.=2-165; $p<0,05$). Üçüncü blokta güvenli ve korkulu değişkene kayıtsızlık değişkeni eklenmiştir. Bu üç değişkenin açıkladığı toplam varyans %10,6'dır ve bu anlamlı bir değerdir ($F=7,572$; s.d.=3-164; $p<0,05$). Son blokta saplantı değişkeni de eklendikten sonra açıklanan toplam varyans %12,3 olmuştur ve bu anlamlı bir değerdir ($F=6,835$; s.d.=4-163; $p<0,05$).

İkinci olarak tabloda görüldüğü gibi ilişki doyumunu yordayan değişkenleri saptamak amacıyla denkleme önce dörtlü bağlama stilleri alınmıştır. Güvenli, kayıtsız, saplantılı değişkeninin açıkladığı toplam varyans %12,1'dir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=2,3935$; s.d.=3-39; $p<0,05$). Daha sonra ikinci blokta beraberlik süreleri eklendiğinde açıklanan toplam varyans %22,5'dir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=2,740$; s.d.=7-35; $p<0,05$). Üçüncü blokta cinsiyet, çocuk sayısı ve evlilik değişkeni eklenmiştir. Bu üç değişkenin açıkladığı toplam varyans %25,1'dir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=2,405$; s.d.=10-32; $p<0,05$).

4.5. İlişki Yatırımını Yordayan Değişkenler

İlişki yatırımını yordayan değişkenleri saptamak amacıyla denkleme önce dörtlü bağlama stillerinden güvenli değişkeni alınmıştır. Güvenli değişkeninin açıkladığı toplam varyans %9'dur ve bu anlamlı bir değerdir ($F=17,615$; s.d.=1-166; $p<0,05$). Daha sonra ikinci blokta korkulu değişkeni eklendiğinde açıklanan toplam varyans %15,3'e yükselmiştir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=16,217$; s.d.=2-165; $p<0,05$). Üçüncü blokta güvenli ve korkulu değişkene kayıtsızlık değişkeni eklenmiştir. Bu üç değişkenin açıkladığı toplam varyans %14,8'dir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=10,750$; s.d.=3-164; $p<0,05$). Son blokta saplantı değişkeni de eklendikten sonra açıklanan toplam varyans %16,4 olmuştur ve bu anlamlı bir değerdir ($F=9,216$; s.d.=4-163; $p<0,05$).

İkinci olarak ilişki yatırımını yordayan değişkenleri saptamak amacıyla denkleme önce dörtlü bağlama stilleri alınmıştır. Güvenli, kayıtsız, saplantılı değişkeninin açıkladığı toplam varyans %15,21'dir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=3,512$; s.d.=3-39; $p<0,05$). Daha sonra ikinci blokta beraberlik süreleri eklendiğinde açıklanan toplam varyans %30,8'dir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=3,676$; s.d.=7-35; $p<0,05$). Üçüncü blokta cinsiyet, çocuk sayısı ve evlilik değişkeni eklenmiştir. Bu üç değişkenin açıkladığı toplam varyans %29,5'dir ve bu anlamlı bir değerdir ($F=2,755$; s.d.=10-32; $p<0,05$).

3.7. İlişki İstikrarının Çiftlerin Beraberlik Sürelerine Göre Farklılık Analizleri

İlişki Doyumuna Göre Beraberlik Süresinin Farklılık Analizi Sonuçları

Evlilik sürelerine göre ilişki doyumu düzeyine ilişkin one-way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım ve arkadaşlık, nişanlılık ve flört sürelerine göre ilişki doyumu düzeyine ilişkin t-testi karşılaştırılmasını gösteren dağılımlar incelendiğinde; kişilerin ilişki doyumu düzeyleri arasında bahsi geçen değişkenlerin sürelerine göre .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

İlişki Yatırımına Göre Beraberlik Süresinin Farklılık Analizi Sonuçları

Evlilik ve flört sürelerine göre ilişki yatırımı düzeyine ilişkin one-way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılımlar incelendiğinde; kişilerin ilişki yatırımı düzeyleri arasında bahsi geçen değişkenlerin sürelerine göre .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak katılımcıların ilişki yatırımlarına ilişki görüşleri eşleri ile arkadaşlık sürelerine göre 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık göstermektedir ($t=-2,229$ $p<0,05$). Tablodaki test sonuçlarına göre arkadaşlık süresi 2 ve üzeri olan kişilerin ilişki yatırımlarına ilişkin görüşleri, nişanlılık süresi 1 yıl ve daha az olan kişilere göre daha olumludur. Son olarak katılımcıların ilişki yatırımlarına ilişki görüşleri eşleri ile nişanlılık sürelerine göre 0,05 anlamlılık düzeyinde önemli bir farklılık göstermektedir ($t=-2,599$ $p<0,05$). Tablodaki test sonuçlarına göre nişanlılık süresi 2 ve üzeri olan kişilerin ilişki yatırımlarına ilişkin görüşleri, nişanlılık süresi 1 yıl ve daha az olan kişilere göre daha olumludur.

Seçeneklerin Niteliğine Göre Beraberlik Sürelerinin Analizi Sonuçları

Evlilik sürelerine göre ilişki doyumu düzeyine ilişkin one-way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım ve arkadaşlık, nişanlılık ve flört sürelerine göre ilişki doyumu düzeyine ilişkin t-testi karşılaştırılmasını gösteren dağılımlar incelendiğinde; kişilerin ilişki doyumu düzeyleri arasında bahsi geçen değişkenlerin sürelerine göre .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Kişilerin kaygı düzeyleri arttıkça ilişkiden elde ettikleri doyum ve ilişkiye yaptıkları yatırım miktarı da benzer oranda artmaktadır. Yine kişilerin kaçınma davranışları ne kadar fazla ise ilişkiden doyum almaları aynı oranda azalmaktadır. Öğrenim düzeyi arttıkça bireylerin kaygı oranları azalmaktadır. Kayıtsız ve güvenli bağlanmaya sahip bireylerin nişanlılık süreleri korkulu ve saplantılı bağlanma stiline sahip bireylerden daha kısadır. Çocuk sayısı ve nişanlılık süresi arttıkça ilişki doyumunu da artmaktadır. Bireylerin ilişkilerine alternatif durumları değerlendirmeleri sahip oldukları çocuk sayısı ile ters orantılıdır. Yani çocuk sayısı arttıkça kişiler seçenekleri değerlendirmekten benzer oranda vazgeçmektedirler. Son olarak nişanlılık süresi uzadıkça kişilerin ilişki yatırımından aldıkları skorda yükselmiştir. Yani nişanlılık süresi uzun olan bireylerin ilişkilerine daha fazla yatırım yaptıklarına dair algıları yüksektir.

Hem kadınlarda hem de erkeklerde ilişki doyumunu; güvenli, korkulu, saplantılı ve kaygılı bağlanma stili değişkenleri anlamlı olarak yordamaktadır. Bunlardan kayıtsız ve saplantılı bağlanma stili değişkenleri, ilişki doyumunu negatif olarak yordamaktadır. Yani, bu iki değişken ilişki doyumunu düşürmektedir. Güvenli ve korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin ilişki doyumları yüksek iken, kayıtsız ve saplantılı bağlanma stiline sahip bireylerin ilişki doyumunu diğer iki stile göre düşüktür. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin ilişki doyumunun yüksek çıkıyor olması, literatürle örtüşen bir sonuçtur. Ancak korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin ilişkilerden yüksek ve saplantılı bağlanma stiline sahip bireylerin düşük doyum elde ettiklerine dair bir bulguya rastlanmamıştır. İlişki doyumuna yaş ve çocuk sayısının anlamlı bir etkisinin olmasına rağmen cinsiyetin anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Modele göre yaşın artması kişilerin ilişki doyumlarını azaltırken, çocuk sayısının artması kişilerin ilişki doyumlarını artırmaktadır. Sonuçlar beklentileri karşılamaktadır. Flört süresi, evlilik süresi ve cinsiyet değişkenleri, ilişki doyumunu negatif olarak yordamaktadır.

Hem kadınlarda hem de erkeklerde ilişki yatırımını; güvenli, korkulu, saplantılı ve kaygılı bağlanma stili değişkenleri anlamlı olarak yordamaktadır. Bunlardan kayıtsız ve saplantılı bağlanma stili değişkenleri, ilişki yatırımını negatif olarak yordamaktadır. Yani, bu iki değişken ilişki doyumunu düşürmektedir. Güvenli ve korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin ilişki doyumları yüksek iken, kayıtsız ve saplantılı bağlanma stiline sahip bireylerin ilişki doyumunu diğer iki stile göre düşüktür. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin ilişki

doyumunun yüksek çıkıyor olması, literatürle örtüşen bir sonuçtur. Ancak korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin ilişkilerden yüksek ve saplantılı bağlanma stiline sahip bireylerin düşük doyum elde ettiklerine dair bir bulguya rastlanmamıştır. Flört süresi, evlilik süresi ve cinsiyet değişkenleri, ilişki istikrarını negatif olarak yordamaktadır.

Hem kadınlarda hem de erkeklerde ilişki doyumunu; güvenli, korkulu, saplantılı ve kaygılı bağlanma stili değişkenleri anlamlı olarak yordamaktadır. Bunlardan güvenli ve korkulu bağlanma stili değişkenleri, ilişki doyumunu negatif olarak yordamaktadır. Yani, bu iki değişken ilişki doyumunu düşürmektedir. Saplantılı ve kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirmeleri yüksek iken, güvenli ve korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin ilişki doyumunu diğer iki stile göre düşüktür. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirmeleri ile ilgili puanlarının düşük çıkıyor olması, literatürle örtüşen bir sonuçtur. Ancak korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme konusunda yüksek puan almaları beklenmekteydi. Aynı şekilde ve saplantılı bağlanma stiline sahip bireylerin yüksek puan alması beklentilerle örtüşmemektedir. Çalışmanın bağımlı değişkeni olan seçeneklerin niteliğini değerlendirmeye çocuk sayısının anlamlı bir etkisinin olmasına rağmen cinsiyet ve yaşın anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Modele göre çocuk sayısının artması kişilerin seçeneklerin niteliğini değerlendirmelerini olumsuz olarak etkilemektedir. Nişanlılık süresi ve de evlilik süresi seçenekleri değerlendirmeyi negatif olarak yordamaktadır.

Evlilik, arkadaşlık, nişanlılık, flört sürelerine göre ilişki doyumunu düzeyine ilişkin one-way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde; kişilerin ilişki doyumunu düzeyleri arasında bahsi geçen bu değişkenlere göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Evlilik sürelerine göre ilişki yatırımı düzeyine ilişkin one-way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde; kişilerin ilişki doyumunu düzeyleri arasında evlilik süresine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca flört sürelerine göre ilişki yatırımı düzeyine ilişkin one-way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde; kişilerin ilişki yatırımı düzeyleri arasında flört süresine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak çizelgedeki test sonuçlarına göre arkadaşlık süresi 2 ve üzeri olan kişilerin ilişki yatırımlarına ilişkin görüşleri, nişanlılık süresi 1 yıl ve daha az olan kişilere göre daha olumludur. Son olarak katılımcıların ilişki yatırımlarına ilişkin görüşleri eşleri ile nişanlılık sürelerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Çizelgeye göre nişanlılık süresi 2 ve üzeri olan kişilerin

ilişki yatırımlarına ilişkin görüşleri, nişanlılık süresi 1 yıl ve daha az olan kişilere göre daha olumludur.

Evlilik, arkadaşlık, nişanlılık, flört sürelerine göre seçeneklerin niteliğinin değerlendirilmesi düzeyine ilişkin one-way anova testi karşılaştırılmasını gösteren dağılım incelendiğinde; kişilerin seçeneklerin niteliğini değerlendirme düzeyleri arasında bahsi geçen bu değişkenlere göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Kaynakça

- Bahadır, Ş. (2006). *Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, çatışma çözme stratejileri ve olumsuz duygudurumunu düzenleme arasındaki ilişki*. Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Bartholomew, K., & Horowitz, L.M., (1991). "Attachment Styles Among Young Adults: A Test Of A Four-Category Model", *Journal Of Personality And Social Psychology*, 61, 226
- Bowlby J. (2005). *Sevgi Bağlarının Kurulması ve Bozulması*. M. Kamer (Çev.) İstanbul Psikoterapi Enstitüsü Yayınları.
- Bowlby, J. (1982). *Attachment and loss: Vol. 1. Attachment (2nd ed.)*. New York: Basic Books.
- Büyükaşahin, A. (2006). *Yakın ilişkilerde bağlanım: yatırım modelinin bağlanma stilleri ve bazı ilişkiyel değişkenler yönünden incelenmesi*. Ankara: A. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Feeney, J.A. (1999). Adult Attachment, Emotional Control, And Marital Satisfaction. *Personal Relationships*, 6, 169-185.
- Halat, M. I. (2009). *Yakın ilişkilerde istikrar: bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri açısından bir karşılaştırma*. Ankara: A. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1987). Romantic Love Conceptualized as an Attachment Process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52 (3), 511-524.
- Karandashev, V., Benton, M., Edwards, C. ve Wolters, V. (2012). Development of Attachment in Romantic Relationship of Young Adults with Different Love Styles. *Interporsona*, 6, 1-22.
- Rusbult, C. E. (1983). A Longitudinal test of the investment model- the development (and deterioration) of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45 (1), 101-117